

Examenul național de bacalaureat 2026
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Varianta 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő költeményt, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Tóth Árpád: Lélektől lélekig

*Állok az ablak mellett éjszaka,
S a mérhetetlen messzeségen át
Szemembe gyűjtöm össze egy szelid,
Távol csillag remegő sugarát.*

*Billió mérföldekről jött e fény,
Jött a jeges, fekete és kopár
Terek sötétjén lankadatlanul,
S ki tudja, mennyi ezredéve már.*

*Egy égi üzenet, mely végre most
Hozzám talált, s szememben célhoz ért,
S boldogan hal meg, amíg rácsukom
Fáradt pillám koporsófedelét.*

*Tanultam én, hogy általszűrve a
Tudósok finom kristályszerűségein,
Bús földünkkel s bús testemmel rokon
Elemekről ad hírt az égi fény.*

*Magamba zárom, véremmé iszom,
És csöndben és tűnődve figyelem,
Mily ős bút zokog a vérnek a fény,
Földnek az ég, elemnek az elem?*

*Tán fáj a csillagoknak a magány,
A térbe szétszórt milljom árvaság?
S hogy össze nem találunk már soha
A jégen, éjen s messziségen át?*

*Ó, csillag, mit sírsz! Messzebb te se vagy,
Mint egymástól itt a földi szívek!
A Szíriusz van tőlem távolabb
Vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?*

*Ó, jaj, barátság, és jaj, szerelem!
Ó, jaj, az út lélektől lélekig!
Küldözzük a szem csüggedt sugarát,
S köztünk a roppant, jeges űr lakik!*

(1923)

Szíriusz: a Nagy Kutya csillagkép és az egész éjszakai égbolt legfényesebb csillaga.

1. Értelmezze a költemény címét!	2 pont
2. Nevezze meg a vers témáját!	2 pont
3. Mutassa be a költemény vershelyzetének és versbeszédének egy-egy jellemzőjét!	4 pont
4. Nevezze meg az elégia egy műfaji sajátosságát a versben!	2 pont
5. Nevezze meg a „bút zokog a vérnek a fény” költői képet!	2 pont
6. Állapítsa meg a vers rímképletét, majd nevezze is meg!	4 pont
7. Állapítsa meg a költemény hangulatát!	2 pont
8. Írjon ki a műből egy felsorolást, egy ismétlést, egy alliterációt és egy metaforát!	4 pont
9. Értelmezze a költemény 7–8. szakaszát!	4 pont
Pontot ér a helyes fogalom- és nyelvhasználat és a helyesírás	4 pont
A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.	

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Semmelweis Ignác nem volt elmebeteg, csak szenvedélyesen ragaszkodott az igazsághoz. Kellemetlen ember volt, hiszen az orvostársadalom számára kellemetlen tanokat hirdetett.

Egy Burgerlandból Budára vándorolt német kereskedőcsalád ötödik gyermekeként született 1818-ban. Apja hadbírónak szánta, ezért 19 éves korában a bécsi egyetem jogi karára küldte. Semmelweis Ignácot azonban nem a jogi pálya érdekelte, az első év után átiratkozott az orvosi karra. [...] Belgyógyász szeretett volna lenni, de nem talált üres gyakornoki helyet, így aztán elvégzett egy szülésmesteri tanfolyamot, és 26 éves korától már mint fizetés nélküli rezidens dolgozhatott Klein professzor híres I. számú szülészeti klinikáján. 1846-ban tanársegéddé nevezték ki, az ő dolga lett az elhunyt betegek boncolása. Új munkakörében azonnal feltűnt neki a klinika legszembetűnőbb problémája. A szülészeten minden tizedik kismama meghalt gyermekágyi lázban, bizonyos években ennél többen is. A fiatal orvos elkezdte keresni az összefüggést a halálestek és a klinikai körülmények között.

Az elterjedt elméletek szerint a halálos kórt valamiféle kozmikus erő okozta, mások szerint a szellőzés hiánya vagy éppen a túl sok szellőzés. Sokan állították, hogy a haldoklónak utolsó kenetet hozó pap csengettyűje okoz olyan félelmet a kismamákban, hogy a szülést követő napokban meghalnak. [...] A baktériumok és más kórokozók létét még nem ismerte az orvostudomány. Semmelweis ezért úgy fogalmazta meg az elméletét, hogy a gyermekágyi láz oka nem más, mint a hullaméreg. Azonnal bevezette a szülészeten a klórmészoldatos kézmosást, hogy a hullamérget az orvosok ne tudják átvinni a páciensekre. Később elrendelte, hogy a betegek vizsgálata között is kezet kell mosniuk az orvosoknak és az ápolószemélyzetnek. Az eredmény magáért beszélt: 1847 májusában még harminchat kismama halt meg a klinikán, júniusban már csak hat, júliusban pedig már csak három. Semmelweis úgy gondolta, felfedezése olyan egyértelmű, hogy elég következetesen betartani a szabályokat, és más klinikák is követni fogják a bécsi példát. Csalódnia kellett. [...] Amikor 1855-ben megpályázta a szülészeti tanszék professzori állását, kollégái egy magyarul sem tudó pályázót soroltak az első helyre, végül a bécsi minisztérium döntött a kinevezéséről.

Semmelweis az újabb szakmai kudarcok ellenére elhatározta, hogy tudományos bizonyítékokkal alátámasztott tanulmányt jelentet meg. [...] Először magyar nyelvű szakkikkeket közölt egy orvosi hetilapban, aztán ötszáz oldalas német nyelvű könyvet írt. Nemcsak a magyar és a bécsi, hanem londoni, dublini, és párizsi statisztikákkal is bizonyította, hogy a boncolások száma, a kézfertőtlenítés és a megbetegedések között szoros összefüggés van. Könyvét elküldte Európa legismertebb szülészprofesszorainak is. Néhány gúnyos ellenvéleményen kívül semmilyen érdemi reakciót nem kapott rá. [...] Úgy gondolta, rossz műfajt választott, és éles hangú nyílt leveleket intézett legnevesebb kollégáihoz. [...] A röpiratok szenvedélyes hangjai miatt pesti kollégái is ellene fordultak, úgy érezték, Semmelweis szégyent hoz a magyar szakemberekre is. [...] Ma minden bizonnyal mániás depresszióként diagnosztizálnák azt a lelkiállapotot, amibe ebben az időben Semmelweis kerülhetett. Felesége szerint ingerlékeny lett, sokszor egész éjjel járkált a szobában, és gyakran voltak otthon is dühkitörései. Arra azonban semmi nem utal, hogy elmebeteg lett volna. Egy kóros elmeállapotáról született későbbi történet szerint egy kari tanácsülésen minden előzmény nélkül elővette a zsebéből a bábaeskü szövegét, és felolvasta. Ezután tartottak gyors konzíliumot kollégái, akik a családdal egyeztetve a döntést is meghozták. [...] Így került Semmelweis Ignác az Alsó-ausztriai Országos Elmegyógyintézetbe, ahol a szó szoros értelmében meggyilkolták ápolói. Sem felesége, sem gyermekei, sem pesti kollégái nem voltak ott a temetésen.

Nyilvánvalóan nem a halála volt a céljuk, csak az, hogy a mind kellemetlenebbé váló embert kivonják a forgalomból. A bécsi intézet meghamisította, és száz évre elzárta a felelősségüket bizonyító dokumentumokat. [...] Visszhangtalanul maradt könyvének megjelenése után egy évtizeddel Louis Pasteur felfedezte a bakteriális kórokozókat, és ezzel igazolta a magyar orvos elméletének helyességét. Később a kézfertőtlenítés szerepét is kísérletek igazolták. Néhány év múlva külföldön az anyák megmentőjének kezdték nevezni Semmelweist. Újabb évek elteltével a hazájában is. Utcákat, kórházakat neveztek el róla, kilúgozott életrajza ott szerepel az iskolai tankönyvekben is.

(Nyári Krisztián: Igazi hősök. 33 magyar. Részletek)

1. Írjon ki a szövegből 2 kulcsszót! 2 pont
2. Társítsa az évszámokat Semmelweis Ignác hozzájuk tartozó életeseményeivel! Írja át a vizsgalapra a helyes társításokat!
Évszámok: Események:
1) 1837 a. Fizetés nélküli rezidensként dolgozott.
2) 1844 b. Először sikerült megfékeznie a gyermekági lázat.
3) 1846 c. Megkezdte tanulmányait a bécsi egyetem jogi karán.
4) 1847 d. Tanársegédnek nevezték ki.
5) 1855 e. Professzori állást szerzett a szülészeti tanszéken. 5 pont
3. Értelmezze a következő kifejezéseket!
magáért beszél; éles hangú levél; visszhangtalanul maradt; kilúgozott életrajz 4 pont
4. Írjon ki a szövegből 3 olyan érvet, ami alátámasztja a következő kijelentést!
Semmelweis Ignác nem volt elmebeteg, csak szenvedélyesen ragaszkodott az igazsághoz. 3 pont
5. Értelmezze a következő részletet!
Az elterjedt elméletek szerint a halálos kórt valamiféle kozmikus erő okozta, mások szerint a szellőzés hiánya vagy éppen a túl sok szellőzés. Sokan állították, hogy a haldoklónak utolsó kenetet hozó pap csengettyűje okoz olyan félelmet a kismamáknál, hogy a szülést követő napokban meghalnak. 4 pont
6. Hogyan nevezte meg Semmelweis Ignác a gyermekági láz okozóját? Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!
a. utolsó kenet
b. hullaméreg
c. bakteriális kórokozó
d. klórmészoldat 2 pont
7. Igazak (I) vagy hamisak (H) a következő kijelentések? Írja át a vizsgalapra a kijelentések betűjelét és az I vagy H jelölést!
A fenti szöveg
a. bemutatja egy magyar felfedező orvos életútját.
b. célja egy Semmelweis Ignácról szóló film reklámozása.
c. kimondja, hogy a mára már elismert felfedezést Semmelweis kortársai nem vették komolyan.
d. dokumentumokat ad közre Semmelweis Ignác magánéletéről. 4 pont
8. Miért gondolhatták kortársai kellemetlen embernek Semmelweis Ignácot? Fogalmazza meg választát 2 példa alapján! 2 pont
9. Mi utal arra, hogy Semmelweis Ignác szembement korának orvosi gyakorlatával? Említse meg 2 cselekedetét a szöveg alapján! 2 pont
10. Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!
Néhány év múlva külföldön az anyák megmentőjének kezdték nevezni Semmelweist. Újabb évek elteltével a hazájában is.
A fenti részletben a beszélő
a. sajnálatát fejezi ki, hogy hazájában az anyák megmentőjének kezdték nevezni Semmelweist;
b. tényként közli, hogy Semmelweis Ignác nevet változtatott;
c. Semmelweis Ignác orvosi felfedezésének azonnali sikeréről beszél;
d. arra tesz finom utalást, hogy saját hazájában később ismerték el Semmelweis Ignácot, mint külföldön. 2 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *A negatív hős típusa az irodalmi alkotásokban* címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi értelmezési szempontokat!

1. a választott alkotás műfaji sajátosságai 2 pont
2. a negatív hős által képviselt értékek, értékrend a választott műben 4 pont
3. a negatív hős jellemábrázolása 4 pont

4. a negatív hős kapcsolatai a választott műben (pl. szerető/gondoskodó, rokoni/közéleti, hierarchikus, konfliktusos, elhidegült stb.) és annak háttere (pl. társadalmi, környezeti, személyiségi) 4 pont
5. a negatív hős jellemfejlődése/sorsa 4 pont

Pontot ér a témának megfelelő szövegválasztás (a szerző helyes megnevezése – 1 pont, a cím helyes formája – 1 pont; a téma szempontjából releváns mű választása – 2 pont) és az értekezés megfogalmazási módja (logikus gondolatmenet, szövegkohézió – 2 pont, helyes fogalom- és nyelvhasználat – 2 pont, helyesírás – 2 pont, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása – 2 pont) 12 pont